

22 Αυγούστου 2023

Ο Νίκος Γαβριήλ Πεντζίκης δεν παιζόταν

[/ Αφιέρωμα / Επιστήμες, Τέχνες & Πολιτισμός](#)

30 χρόνια από την κοίμηση του Νίκου Γαβριήλ Πεντζίκη

Νίκος Γαβριήλ Πεντζίκης

του Στέλιου Κούκου

Πώς είναι η Θεσσαλονίκη, η Ελλάδα, οι τέχνες και τα γράμματά μας χωρίς τον Νίκο Γαβριήλ Πεντζίκη, 30 χρόνια μετά την κοίμησή του; Θα μπορούσα να πω χάλια, αλλά πρέπει να το αποφύγω. Ήδη όμως το είπα!

Θα έπρεπε να το αποφύγω, γιατί ο πεθαμένος βρήκε την ανάσταση, γιατί υπάρχουν τα βιβλία και οι συνεντεύξεις του, τα βίντεο που μας τον εμφανίζουν πλήρη πεντζικικής χάριτος! Σχεδόν, δηλαδή, ολοζώντανο εν τω μέσω ημών! Και να! Περιφέρεται στη γενέθλια πόλη δίκην κοσμικού πολιούχου και... κατά κράτος αυτοκράτορος του πνευματικού κόσμου, του κόσμου της αλήθειας των πραγμάτων!

Όλες οι απαντήσεις για το ποιος ήταν πραγματικά υπάρχουν μέσα στο πληθωρικό έργο του

Ενα πρόσωπο που αποτελεί μοναδική προσωπικότητα στα ελληνικά γράμματα και

ίσως όχι μόνον στα καθ' ημάς. Αλλά και ένας αγωνιστής, με την έννοια του αθλητή που παλεύει και αθλείται με τα ποικίλα υλικά της ύπαρξής του και της ευρύτερης ζωής. Ναι, μοιάζει ακόμη και τώρα, 30 χρόνια μετά την κοίμησή του, να το παλεύει και να αθλείται διηλεκώς και να μην το βάζει κάτω! Σιγά μην το βάλει κάτω! Δεν είναι δυνατόν!

Μια εναγώνια προσπάθεια είναι το έργο του! Που σχεδόν ασθμαίνοντας προσπαθεί να φτάσει στον τερματισμό. Μια νέα αρχή!

Κι ας φαίνεται πως αδολεσχεί, μιλά ή ασχολείται ακατάπαυστα με πράγματα και καταστάσεις, ανακρίνοντας και ξεζουμίζοντάς τα «για να του δώκουν ζωή». Τον νιώθεις να επιβιώνει και να προχωρά πνοή την πνοή, που παίρνει από αυτά τα «άψυχα», τα... παραπεταμένα(;). Σίγουρα, όμως, και από τα έμψυχα τα παρατεταμένα με ζωή αιώνια.

Και εμείς, εν τω μεταξύ, προς στιγμὴν δυσανασχετούμε γιατί μας φαίνεται πως αφήνει την ιστορία μετέωρη και ο δρόμος για τον τερματισμό φαίνεται να φράσσεται απ' όλα αυτά που συσσωρεύει μπροστά του και μπροστά μας, και τον εκτρέπουν και μας εκτρέπουν από την πορεία προς το τέρμα. Ίσως, τελικά, η διήγηση είναι η αφορμή για να τρέψει την πορεία της σε δοκιμασία τόσο των πραγμάτων όσο και της ίδιας. Μια αξιοθαύμαστη διαλεκτική ή μια περίεργη αναγνώριση με όρους ελληνικής τραγωδίας.

Αποτελεί μια μοναδική προσωπικότητα στα ελληνικά γράμματα. Ήταν ένας αγωνιστής, με την έννοια του αθλητή που πάλευε και αθλούνταν με τα ποικίλα υλικά της ύπαρξής του και της ευρύτερης ζωής

Για κάποιους όλο αυτό θα μπορούσε να αποτελεί την πεντζικική μανιέρα και το στιλ του συγγραφέα, που, βεβαίως, πρόκειται για κάτι πολύ παραπάνω. Γιατί ο ίδιος μόνο «έμπορτος», γιατί όχι και κατακοσμημένος, θέλει να τερματίσει. Είναι τόσο κουρασμένος και τόσο... νεκρός που δεν τον παίρνει να κοροϊδεύει κανέναν. Ιδιαίτερα τον εαυτό του. Και έτσι, είναι απλά συνεπής! (Σκέφτομαι πως και μόνον η σκέψη της μανιέρας εκ μέρους του θα τον οδηγούσε να τα κάνει όλα σμπάραλια. Και κείμενα και ζωγραφιές και ό,τι άλλο βρεθεί μπροστά του. Μαζευτείτε και εσείς. Ξέρω τι σας λέω. Θα μπορούσε, βεβαίως, άνετα να αποδεχθεί τον όρο «φορμαλιστής»!)

Οπότε, όλα όσα πλάθει -γιατί περί ζυμώματος πρόκειται- αποτελούν πράγματα προσωπικά, ακόμη και οι έγνοιες των άλλων. Για τον ίδιο η ενσωμάτωση όλων των υλικών και των πραγμάτων στον προσωπικό κόσμο ή στην προσωπική μυθολογία δεν μοιάζει με ένα είδος ψιμυθίωσης, στολισμού ή με κάποιο είδος γαρνιτούρας, αλλά σαν απαραίτητα υλικά αναστήλωσης -γιατί όχι και ανασύστασης- του κατεδαφισμένου και θρυμματισμένου κόσμου. Προσωπικού και εξωτερικού.

Αυτός έχει πλήρη γνώση της κατάρρευσής του και έχει ψηλαφήσει και τη λοιπή κατάρρευση, και έτσι απαραμύθητος θα πρέπει να δημιουργήσει την προσωπική ουτοπία για να βασιλέψει ο πεθαμένος μέσα στην πλήρη -για να μην πω έξαλλη- πολιτεία της ανάστασης. Στην ουσία, μια ιδιότυπη πεντζικική τροποποίηση διαρθρωμένη με πολύ βαριά υλικά, τα οποία έχουν διακτινωθεί από το αναστάσιμο φως της μεθόδου αλήθειας του.

Και, όσο κι αν όλο αυτό είναι η απόλυτη «βεβαιότητα» (μπορεί να είναι;), ο ίδιος πρέπει να τη... δει με αυστηρούς δικούς του όρους, και έτσι αρχίζει το ξεσκαρτάρισμα των πραγμάτων. Και, μάλιστα, όχι με την απόρριψή τους ή την αξιολόγησή τους, αλλά με την ενσωμάτωσή τους. Έτσι κάνει και με τον ανθρώπινο πόνο - αξιοποι-ήσιμα και αυτά τα υλικά αυτογνωσίας και ενσυναίσθησης. Πρόσωπα ποικίλων κοινωνικών τάξεων σε πλήρη κοινωνική και ψυχική αταξία ή και εξουθένωση, που αγωνίζονται να αντεπεξέλθουν και αυτά από τη δική τους κατάρρευση.

Και το πανηγύρι έχει μόλις αρχίσει! Αλλά μήπως και ολόκληρος ο κόσμος του Πεντζίκη δεν αποτελεί ένα πανηγύρι;

Εκτός, όμως, από αυτό, ο Νίκος Γαβριήλ Πεντζίκη αποτελεί στην ουσία μια μέθοδο που ο ίδιος προτείνει πολλαπλώς, και μάλιστα ευθαρσώς... Δύσκολη, βεβαίως, και πολύμοχθη. Μια μέθοδος όχι κατ' ανάγκην απαραίτητη καθ' ολοκληρίαν στον κάθε άνθρωπο ή στον κάθε αναγνώστη. Αυτός, όμως, είναι συνεπέστατος, εξαντλητικός και τίμιος με τα υλικά του. Τα αγαπημένα πράγματα. Αλλωστε, με αυτά ζει και αυτά τού δίνουν ζωή. Εν τοις πράγμασι και διά των πραγμάτων ανακλά την προσωπική του... αρρυθμία, προσδοκώντας να πρυτανεύσει η αλήθεια. Των πραγμάτων. Μια χάρη μυστική, σχεδόν απόλυτα προσωπική!

Οπότε, περί τίνος ακριβώς πρόκειται; Ποιος πράγματι υπήρξε και υπάρχει ανάμεσά μας και εσαεί ο Νίκος Γαβριήλ Πεντζίκη; Με τι βλέμμα κοιτούσε τη ζωή και τη δημιουργία; Η, καλύτερα, με ποια απορία, ποιες απορίες περπάτησε φορτωμένος ανάμεσα στους συμπολίτες του; Ανάμεσα στον κόσμο των δημιουργών; Τον κόσμο

της Εκκλησίας και τους μοναχούς του Αθω; Ήταν μια απορία, μια μέθοδος ή λύση; Μια παράδοξη και ανατρεπτική προοπτική; Περί τίνος πρόκειται, τέλος πάντων;

Νομίζω πως όλες οι απαντήσεις υπάρχουν μέσα στο πληθωρικό του έργο, το οποίο αποδίδεται διά λέξεων, προτάσεων, σχεδίων και χρωμάτων, στις συνεντεύξεις του, στον προφορικό του λόγο και στις διάφορες και ποικίλες αναμνήσεις των ανθρώπων που τον συ-αναστράφηκαν.

Και αυτός που θέλει να έλθει εις... γάμου κοινωνίαν με όλο αυτό το ιδιόμορφο και ανατρεπτικό πεντζικικό πανηγύρι πρέπει και ο ίδιος να το βιώσει μέχρι εξαντλήσεως και με διάθεση μαθητείας, αν όχι ασκήσεως. Οπότε, όλη αυτή η περιγραφή φανερώνει πως εδώ κάτι κρύβεται ή ακόμη προβάλλεται οφθαλμοφανώς, πράγμα που δεν είναι μυστικό, φτάνει να μην απολυτοποιείται τίποτε!

Άλλωστε και ο ίδιος ήταν ένας εικονόφιλος και «εικονολάτρης» «εικονομάχος»! Αν θέλετε, ένας «εικονομάχος» εικονόφιλος και «εικονολάτρης»!

Η, απλά, για να μην μπερδευόμαστε και να μην παρεξηγούμαστε, δεν παιζόταν!

* Δημοσιογράφος

Αναδημοσίευση από: [Κυριακάτικη Δημοκρατία](#)